

Η Ελπίδα σε Κρίση

Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης (φωτό: Γιάννης Δραμιτινός)

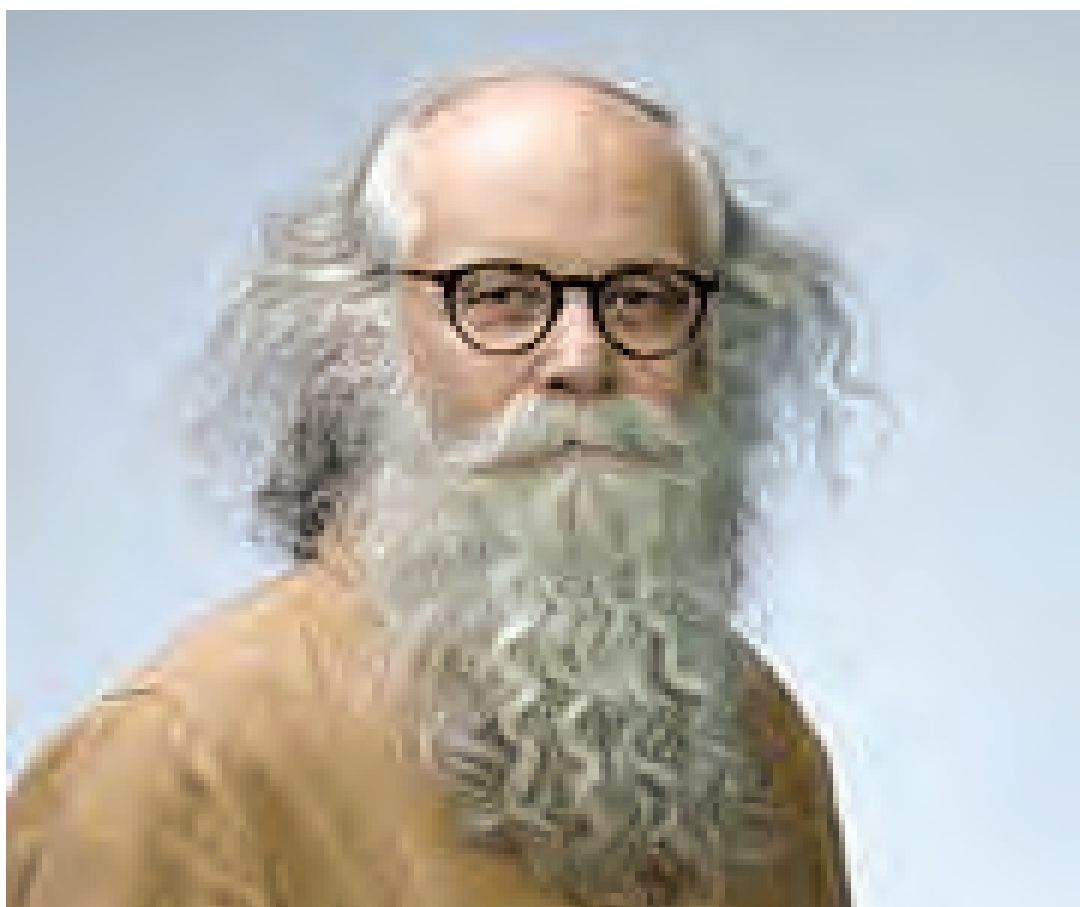
Γιώργος Βασιλακόπουλος

«Μόνο ένα υποκείμενο που περιλαμβάνει όλα τα ατομικά υποκείμενα είναι ικανό να αγκαλιάσει την κοινωνία ως σύνολο»
Durkheim

Σ' αυτού του είδους τα έργα, το υποκείμενο (που έχει χάσει τη γλώσσα του στην οποία είχε εναποθέσει την επιβεβαίωση της ύπαρξής του), έχει γίνει το ίχνος μιας κατάστασης, όπου το ρητό και το άρρητο έχουν συναντηθεί και κατακρεουργηθεί. Αυτή η γλώσσα δεν απευθύνεται πια στην εργατική τάξη, δεν είναι η γλώσσα της αριστεράς η οποία όπως στην εποχή του Δούκα, γινόταν κατανοητή από την εργατική τάξη στην οποία απευθυνόταν. Είναι μια γλώσσα εσωτερική που δεν απευθύνεται σε κανέναν, παρά είναι γέννημα μιας ψυχής που θρηνεί.

Όπως γράφει ο Αριστοτέλης Νικολαΐδης σε μια μονογραφία για τον Κώστα Αξελό: «Φθάνοντας ο άνθρωπος μπροστά στο χείλος όπου ατενίζει το μηδέν, ενστικτωδώς από μια παλιά ηδονιστική ανάμνηση ασυλίας, κάνει μερικά βήματα πίσω να το αποφύγει και οπισθοδρομεί. Στην μοντέρνα ψυχαναλυτική θεωρία, δόθηκε η δυνατότητα να δείξει, πως οι μηχανισμοί της οπισθοδρόμησης κάνουν το άτομο ν' αναζητά ν' αποφύγει την απομόνωση (δηλαδή το Είναι του στο μηδέν) φθάνοντας σε παλαιότερες μορφές ασυλίας. Προσπαθώντας όμως ν' αποφύγει την ατομική του αποξένωση μέσα στα πλαίσια μιας πραγματικότητας που του την επιβάλλει, υπάρχει ο κίνδυνος ν' αποξενωθεί ακόμη περισσότερο από την πραγματικότητα, και να βυθιστεί μέσα στις υφιστάμενες δυνατότητες της οπισθοδρομημένης ασυλίας».

Ο Βασιλακόπουλος μπροστά στο χείλος του μηδενός οπισθοδρομεί στον θρήνο και στο μοιρολόγι. Η ποιητική λειτουργία οδηγεί τη γραφή στο μηδέν και εγκαθιδρύει την δική της περιοχή, η οποία από εδώ και πέρα θα γίνει ένα οργανικό κομμάτι της συνείδησης. Το υποκείμενο μετά από το σοκ που ο θρήνος και το μοιρολόγι εκφράζουν θα προσαρμοστεί σε δύο διαφορετικές και αντιφατικές φαινομενικά λειτουργίες μέσα στη ζωή (την ποιητική και φιλοσοφική). Με τη φιλοσοφία θα γίνει προσπάθεια να στερεωθεί μια νέα ελπίδα. Να διερευνηθεί η υφή της

αλληλεγγύης, ως οντολογικό και ως ιστορικό φαινόμενο.

Από τη μια η ποίηση θα συνεχίσει να απορροφά τις αποξενώσεις στον δημόσιο χώρο, ως ένα βοηθητικό εγώ που διευκολύνει το υποκείμενο να εξέρχεται από τις τρύπες (τα σπήλαιά του) και να εμφανίζεται στον κόσμο. Το υποκείμενο επιδιώκει πάντα να ελέγχει το βοηθητικό ποιητικό εγώ, να σιγουρεύεται ότι υπάρχει, και κυρίως ότι υπάρχει έξω και πέρα από αυτό. Γιατί το υποκείμενο θέλει να πιστεύει πως, όταν το ποιητικό εγώ μιλά, η ελπίδα του εισακούεται.

Από την άλλη με το φιλοσοφικό εγώ θα διατρέξει από την αρχή όλα τα ερωτήματα. Λυτρωτικά και τελεολογικά ζητήματα ανήκαν πάντα στους καλλιτέχνες και τους φιλόσοφους – στην ψυχιατρική θεραπευτικά – πρόκειται για δραστηριότητα του πνεύματος που επιζητεί να θεραπεύσει τις ελλείψεις της άλλης δραστηριότητας, των υλικών σχέσεων και της παραγωγής. Ο Γ. Β. από εδώ και πέρα θα αναπτύξει δύο διακριτές, αλλά παράλληλες δραστηριότητες. Την Ποίηση στον ιδιωτι-

κό χώρο και την Φιλοσοφία στον δημόσιο.

Μέσα σε αυτή τη διχοστασία, όπου θα τον τυραννήσει για χρόνια η μελέτη της Χεγκελιανής φιλοσοφίας, θα ετοιμάσει από το 1995 με '96 ένα δεύτερο ποιητικό σώμα που αργότερα, μαζί με τα «ομοιώματα» θα εκδώσει σε μικρό αριθμό αντιτύπων με τον τίτλο η «Η μνήμη του Επισκέπτη». Στα ποιήματα αυτά η ελπίδα της γνώσης καταπραΰνει τον πόνο.

ούτε η οργή
ούτε ο ενθουσιασμός
μόνο η σοφία της κούρασης
και η γλώσσα που άγγιξε το δημιουργό της
δηλαδή το καινό
που ο κάθε πατέρας και η κάθε μητέρα είναι
το είναι που επιτέλους γύρισε πλευρό
κ' έλαμψε σαν τον ωκεανό η απουσία
χωρίς τους συνθησιμένους – όσο κι αν
συμπαθητικούς – αγγέλους
μόνο οι άχρωμες λέξεις
να εμφανίζονται
με φόντο το τίποτα
Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή

Ο Βασιλακόπουλος μπροστά στο χείλος του μηδενός οπισθοδρομεί στον θρήνο και στο μοιρολόγι. Η ποιητική λειτουργία οδηγεί τη γραφή στο μηδέν και εγκαθιδρύει την δική της περιοχή, η οποία από εδώ και πέρα θα γίνει ένα οργανικό κομμάτι της συνείδησης.